

a toho, že odkladem školy ztrácí kontakt se svými vrstevníky. Stává se pak ve skupině nejstarším. V mladším školním věku jsou tyto rozdíly mezi dětmi ve třídě velmi patrné. A může to vést k tomu, že se v deváté třídě potká čtrnáctiletý se sedmnáctiletým. Vývojové potřeby žáků se začnou rozcházet a začne to dělat neplechu i ve vzdělávacích procesech.

Odkládání dospělosti není nic malého. Najednou dospívání končí ve třídavaceti, pětadvaceti... Odkládají se pak další přirozené věci, jako je odchod z domu, pořízení vlastních dětí, nástup do zaměstnání...

Rodiče někdy k žádosti o odklad vedou obavy z vysokých nároků školy, které jsou občas, co si budeme povídat, skutečně neúměrné věku malých prvňáčků. Neměli bychom uvažovat i o tom, jak je škola zralá, připravená na naše dítě?

Škola by dítěti neměla klást překážky, výborné by bylo, kdyby zvládla, aby přechod ze školky do školy byl co nejplynulejší. Mnohdy máme na dítě požadavky, říkáme, co musí umět,

a máme dokonce i školy, které se pyšní tím, že jsou výkonové. Nejsem si jistý, jestli je něco takového smysluplná prestiž. Škola tím vlastně říká, že na děti vyvíjí tlak, aby dosahovaly nějakých smysluplných výsledků, které ale v zásadě nejsou úplně potřeba. Jsou to školy, které vyhledávají spíše ambiciózní rodiče, takové, kterým záleží na tom, aby jejich dítě mělo dobré vzdělání, kde dítě v šesti letech přichází se svým „životopisem“ a říká, co už zvládlo, co už umí a co dokáže odrecitovat ve „třech světových jazycích“.

Většina škol ale zápis pojímá nevykonově a jde jim o to, aby se děti seznámily s prostředím, a někdy i s učitelkou. Pro vedení školy je to příležitost zmapovat, kolik dětí jim nastoupí do první třídy, jak mají vybavit učebny či zda se jim v jedné třídě nesejde několik dětí s poruchou učení. A díky informacím, které při zápisu získají, pak mohou rovnou začít nastavovat podpůrná opatření pro další školní rok. V našem pracovišti se snažíme doporučovat, aby se děti seznamovaly se spádovou školou už v předškolním věku. Aby se tam mohly podívat,

už když chodí do školky, a ne pouze během zápisu. Aby do školy přešly plynule.

Zápis nemá být přijímacím řízením. U nás se školní docházka zahajuje poměrně pozdě, až v šesti letech, kdežto v jiných zemích děti nastupují už v pěti letech. Argumentujeme tím, že pozdní nástup kompenzujeme povinným předškolním rokem, ten se ale odehrává v jiném zařízení než ve škole. Jsem rád, že tahle věc existuje, protože například pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí to je skvělé, nenastoupí do první třídy jako nepopsaný list papíru. Pokud se škola nachází přímo v sociálně vyloučené lokalitě, vypadá někdy první třída tak, že se děti učí základům držení tužky a podobným základním dovednostem.

Myslíte, že se v zájmu o odklad školy promítne i současná pandemická situace spojená s velkou nejistotou a obavami?

Podle mého názoru ano, je to přirozený mechanismus zvládání. Čekáme, jak to dopadne. Ovšem povídáme si v lednu a nikdo nám neřekne, co bude v září, když netušíme, jaké to bude za týden. Myslím si ale, že do hry se dostanou protektivní postoje rodičů, kteří se budou snažit své děti chránit. Možná budou vycházet z toho, že školky zůstávají otevřené, kdežto školy se mohou celé zavřít. Ale může se klidně stát, že se v případě zhoršení epidemie zavře všechno. Ovšem ministerstvo školství se snaží, aby první a druhá třída zůstaly otevřené.

Zvýšený počet odkladů školní docházky je složitý i pro školy samotné, nejen pro děti, o kterých si povídáme. Ředitelé školek a škol se dostávají do ekonomické nejistoty, protože nikdy nevědí, kolik dětí jim v září nastoupí. Mají otevřít dvě první třídy, nebo jenom jednu? Mají si učitelku podržet, nebo ji propustit? Na školky tlačíme, aby přijímaly dvouleté děti, a přitom v nich „zadržujeme“ děti sedmileté.

Když už dítěti nástup do školy odložíme, jak bychom ten rok navíc měli využít?

Měli bychom se zaměřit na rozvoj dítěte, na oblasti, které identifikujeme jako oslabené. Když už máme k dispozici psychologické vyšetření, měli bychom na jeho základě nastavit rehabilitační neboli rozvojový plán. Vycházím z toho, že mě baví kognitivní rehabilitace a trénink, přijde mi to smysluplné. Přináší to ohromné benefity nejen pacientům po úrazech mozku, ale všem, i dětem.

Rehabilitační plán není jen věc školky, intenzivně by s dítětem měli pracovat i rodiče. Neměli by ale dítě učit číst a psát, to je naučí škola. ■

Mgr. Marie Těthalová
Foto archiv Petra Niliuse